

Ποια η σημασία του αντίδωρου στη λειτουργική μας ζωή;

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Φωτο:orthodoxiachristianismos.wordpress.com

Επειδή κατά καιρούς πολλά και διάφορα διαπιστώνουμε -όλοι όσοι είμαστε με τη χάρη του Θεού ποιμένες του λογικού ποιμνίου σχετικά με τη χρήση και τη σημασία του αντίδωρου, επιθυμώ να χαράξω λίγες γραμμές με βάση την Ιερά Παράδοση μας.

Καταρχήν το αντίδωρο είναι ευλογημένος άρτος. Κι αυτό γιατί κατά την ώρα πού γίνεται η ακολουθία της προσκομιδής προσφέρονται άρτοι, (πρόσφορα) συνήθως 3 ή 5 για να εξαχθούν οι μερίδες, πρώτα ο αμνός πού συμβολίζει το σώμα του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, δεύτερον η τριγωνική μερίδα της Θεοτόκου, τρίτον οι μερίδες των 9 ταγμάτων, δηλαδή πάντων και πασών των αγίων της Εκκλησίας μας, τέταρτον η μερίδα του οικείου μας επισκόπου (Αρχιεπισκόπου ή Μητροπολίτου για τα εν Ελλάδι δεδομένα) και τέλος μερίδες των ζώντων και κεκοιμημένων, της θριαμβεύουσας και της στρατευόμενης Εκκλησίας. Τα υπόλοιπα των άρτων αυτών (δηλ. των προσφορών) χρησιμοποιούνται για το αντίδωρον. Και φυσικά το μέγεθος

των αντίδωρων δεν μπορεί να είναι ιδιαίτερα μεγάλο και ικανώς χορταστικό (sic), αλλά τέτοιο πού να επαρκεί ώστε να διανέμεται σε όσους δεν μετέλαβαν των αχράντων Μυστηρίων, οι οποίοι σύμφωνα με τον άγιο Συμεών Θεσσαλονίκης «οι πάντες εκείνου (ένν. του Σώματος και Αίματος Χρίστου, δηλ. του Δώρου) ικανοί μετασχείν τούτο δίδοται (δηλ. το αντίδωρον) αντ' εκείνου» (P.G. 155, 301 D), πού είναι και το Κύριο «Δώρον» της Εκκλησίας. Η μετοχή, όμως, στον αγιασμό του Θεού έρχεται σε κάθε άνθρωπο διά των αισθητών.

Ο άνθρωπος με άλλα λόγια ανάγεται στα θεϊκά διά των αισθητών. Για τον λόγο αυτό και το αντίδωρο πού είναι μετοχή αγιασμού Θεού γίνεται δι' αυτού του αισθητού άρτου. Σχετικά ο άγιος Συμεών Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης θα πει: «Επί δε και δι' αισθητών τίνων ως σώμα περικειμένοις τον αγιασμόν έδει λαβείν, διά του αντίδωρου γίνεται» (P.G. 155, 745 D).

Ωστόσο η Εκκλησία μας καίτοι μπορεί ανάξιοι οι πιστοί να μην λαμβάνουν το «Δώρο», δεν θέλει κανείς να φύγει απ' αυτήν χωρίς να δώσει κάτι στον καθένα.

Αυτό το κάτι είναι το αντίδωρο. Είναι θα λέγαμε μια πράξη αγάπης και φιλανθρωπίας για τους αναξίους της μετοχής. Και μπορεί μεν το αντίδωρο να μην είναι το ίδιο Σώμα Χριστού, αλλά σφραγίσθηκε με τη λόγχη και δέχθηκε από τον λειτουργούντα και προσκομίζοντα κληρικό τα άγια λόγια.

Σχετικώς ο άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης αναφέρει: «Επί και ηγιασμένος εστί και ούτος άρτος, σφραγιζόμενος τε τη λόγχη, και ιερά δεχόμενος ρήματα» (P.G. 155, 304 A). Ο Μέγας Αγιασμός έρχεται στον πιστό με τη μετοχή στα Άχραντα Μυστήρια. Όμως, ένας έστω και μικρός αγιασμός έρχεται και από το Αντίδωρο. Πρόκειται περί «δωρεάς θείας πάροχον» (P.G. 155, 304 A). Για το λόγο αυτό εμείς οι ποιμένες πρέπει να μάθουμε τους πιστούς μας ότι το αντίδωρο δεν είναι για «πρωινή δόση» τύπου τροφής-γεύματος χορταστικού! (sic), αλλά μετοχή ευλογίας και αγιασμού. Κι ένα ψίχουλο να μεταλάβει ο πιστός από το αντίδωρο, αγιάζεται. Ακούμε ακόμη ότι οι πιστοί μας ζητούν πολλά αντίδωρα για ολόκληρη την εβδομάδα. Καλή κι ευλαβική η συνήθεια. Όμως το αντίδωρον είναι αντί της μετοχής των Αχράντων Μυστηρίων στη συγκεκριμένη ημέρα, χρόνο και τόπο τελέσεως της Θείας Ευχαριστίας. Μαζί με τον Εκκλησιασμό έρχεται ή το Δώρο ή το Αντίδωρον. Εκτός του Εκκλησιασμού ποια η θέση του;

Ακόμη συνηθίζεται πολλοί κληρικοί εξ αιτίας παλαιότερων συνηθειών από προκατόχους κληρικούς να μοιράζουν «υψώματα». Το ύψωμα κατ' ακρίβειαν της λέξεως είναι,ότι υψώνεται από τους άρτους στην Αγία Πρόθεση και προσκομίζεται. Όμως κάθε ευλαβής πιστή κυρία ή κύριος πού παρασκευάζει με ζήλο και ζέουσα ευσέβεια το πρόσφορο, ζητά από το δικό της πρόσφορο ύψωμα.

Τότε συμβαίνουν δύο τινά. Ή από το συγκεκριμένο πρόσφορο εξάγεται η προσκομιδή, κάτι από τα προαναφερθέντα, ή υψώνονται όλα τα πρόσφορα στην Πρόθεση και εξ αυτών εξάγονται αυτά τα ιδιαίτερα! (sic) αντίδωρα τα λεγόμενα «υψώματα» και μάλιστα τυλιγμένα σε χαρτί ή ασημόχαρτο. Φυσικά αυτή η συνήθεια, όπως και πολλές άλλες της λατρευτικής μας ζωής δεν ξεκόβονται με τη μέθοδο «της μαχαίρας». Άλλωστε και σ' αυτήν την πράξη της ποιμαίνουσας Εκκλησίας κρύβεται κάτι πιο βαθύ. Αυτό είναι η ευλαβική ενασχόληση των πιστών μας με τα άγια πράγματα της Εκκλησίας μας. Δικαιολογώντας αυτή την ευλαβική διανομή του «υψώματος» ο ποιμένας δημιουργεί άμιλλα πνευματικού χαρακτήρα στους πιστούς του, τους μαθαίνει το ιερό εργόχειρο της προετοιμασίας του προσφόρου και τους οδηγεί βήμα-βήμα στην πνευματική ζωή. Και για να μην είναι ασυνεπής στο ότι μόνο από τα προσκομιζόμενα τα 3 ή 5 πρόσφορα εξάγονται τα υψώματα, ας προσκομίζει -όλα τα προσφερόμενα πρόσφορα, ιδιαιτέρως τα ζυμωτά «(=τα φτιαγμένα με το χέρι στα σπίτια, τα επονομαζόμενα και σπιτικά) και ας εξάγει πολλά υψώματα όσο και όλα τα προσφερόμενα των πιστών.

Ακόμη υπάρχει η ευλαβική συνήθεια μερικών πιστών μας να ζητούν το ύψωμα της Θείας Λειτουργίας της Μεγάλης Πέμπτης για ευλογία για όλο το χρόνο. Αυτό φαίνεται ότι έχει επιδράσει από την εξαγωγή του αμνού της Μεγάλης Πέμπτης για τη Θ. Κοινωνία των ασθενών. Κι αυτή η συνήθεια εντάσσεται στην απλοϊκή ευλάβεια πού προσπαθεί μέσα από τέτοιου είδους συνήθειες να αγιάζεται. Πρέπει όμως να σημειώσω εν προκειμένω ότι τέτοιου είδους «επιφανειακές» ευλάβειες πόσο εύκολα διαδίδονται μεταξύ των πιστών μας και πώς άλλα σπουδαία και ουσιαστικότερα θέματα πού άπτονται της πνευματικής μας ζωής μένουν ανενεργά, πως συνειδητά συμμετοχή στα Ιερά Μυστήρια και ακολουθίες της Εκκλησίας μας, καθαρή εξομολόγηση κ.ά.

Τέλος, επιθυμώ να σημειώσω την μετ' ευλάβειας βρώση του αντίδωρου πού δείχνει και τον προσωπικό, κατ' επίγνωση σεβασμό, του εσθίοντος «μετά φόβου Θεού». Γιατί, τέλος πάντων, δεν είναι ο φόβος (=σεβασμός) μόνο για τα άχραντα Μυστήρια πού πρέπει να θεωρείται και είναι εκ του ών ούκ άνευ απαραίτητος, αλλά και για άλλα, όπως το αντίδωρο, το περίσσειμα του λαδιού του Ευχελαίου, το καμμένο φυτιλάκι του κανδηλιού μας, το αποκέρι, η μετάληψη του μικρού, πόσο μάλλον και του μεγάλου Αγιασμού, τα απονέρια της Βαπτίσεως και τόσα άλλα...

Του Πρωτ. Θεμιστοκλέους Στ. Χριστοδούλου, Δρος Θ.

Πηγή: egolpion.com